

АГЛЯД НАЦЫЯНАЛЬНАГА СКЛАДУ НАСЕЛЬНІЦТВА БЕЛАРУСІ

У БССР на 1979 г.:

Беларусаў.....	7 567 955 чал.
Расейцаў.....	1 134 117 чал.
Палякаў.....	403 520 чал.
Украінцаў.....	230 985 чал.
Жыдоў.....	135 563 чал.
Цыганоў.....	19 021 чал.
Татараў.....	10 031 чал.
Літоўцаў.....	6 993 чал.
Малцаван.....	2923 чал.
Армян.....	2 751 чал.
Азербайджанцаў.....	2 654 чал.
Латышоў.....	2 617 чал.
Узбекаў.....	2 333 чал.
Грузін.....	1 659 чал.
Казахаў.....	1 355 чал.
Эстонцаў.....	752 чал.
Кіргізаў.....	458 чал.
Таджыкаў.....	383 чал.
Туркменаў.....	170 чал.

У к р а і н ц ы

Пайшлі ад зліцця славянскіх плямёнаў са скіфскімі плямёнамі. Асобныя прадстаўнікі гэтай нацыі пражывалі на тэрыторыі Беларусі з XIV ст., бо з гэтага часу ўваходзілі ў склад адной з беларусамі дзяржавы — Вялікага Княства Літоўскага. У XVII — XVIII ст. узніклі пасяленні ўкраінцаў — выхадцаў з Валыні, а таксама казакаў. Гэтыя перасяленні былі выкліканыя жахамі вайны на Украіне. Другое масавае перасяленне ўкраінцаў на Беларусь адбылося ў 30 — х г.г. XX ст., калі ў выніку калектывізацыі і не-

ўраджаю Украіну апанаваў голад. Трэцяя партыя перасяленцаў прыпадае на пасляваенныя гады.

Зараз украінцаў на Беларусі -- 230 985 чал. /перапіс 1979 г./, пераважная большасць з іх жыве ў гарадах. Украінцы на тэрыторыі Беларусі досыць хутка асімілююцца расейцамі. Ужо зараз 60 % украінцаў на Беларусі лічаць роднай расейскую мову.

Л а т ы ш ы

Нацыя склалася з некалькіх балцкіх плямёнаў. На Беларусі 2617 латышоў /перапіс 1979 г./, з іх 65 % жыве ў гарадах.

Сувязі беларусаў і латышоў маюць даўнія традыцыі. Яшчэ ў XIII ст. жыхары Полацкага княства разам з латгаламі і іншымі плямёнамі змагаліся супраць нямецкіх рыцараў. У 1897 г. на Беларусі жылі асносна шматлікія групы латышоў /каля II тыс. чал./.

У наш час нашчадкі латышоў на Беларусі амаль цалкам асіміляваліся. У Віцебскай вобласці засталася некалькі вёсак, жыхары якіх захавалі сваю мову, хоць у абыходку карыстаюцца беларускай і расейскай мовамі. Эмігранты з Латвійскай ССР захоўваюць тая ці іншыя нацыянальныя рысы.

Л і т о ў ц ы

Гістарычная назва -- Жмудзь. На Беларусі зараз 6 933 літоўца /перапіс 1979 г./, каля 41 % з іх жыве ў гарадах. З XIII па XVIII ст. уваходзілі ў склад беларускай дзяржавы -- Вялікага Княства Літоўскага. У 1897 г. на Беларусі было каля 30 тыс. літоўцаў. У наш час яны асіміляваліся. Кампактныя групы літоўскага насельніцтва захаваліся ў Астравецкім, Браслаўскім і Воранаўскім раёнах. Эмігранты з Літоўскай ССР захоўваюць родную мову і нацыянальную свядомасць.

Т а т а р ы

Першыя татары былі запрошаныя ў Вялікае Княства Літоўскае з Залатоў Арды і Крыма ў канцы XIV - пачатку XV ст. на вайсковую

службу і залічаныя ў саслоўе фэадалаў /татары - шляхта, татары - казакі/. Значную частку татар складалі ваеннапалонныя, якія з канца XVIII ст. у асноўным перасяліліся ў гарады і мястэчкі, дзе ўтварылі Татарскія вуліцы, Татарскія канцы /у Менску -- Татарскую слабаду/. Да пачатку XX ст. татары збераглі прыкметныя этнічныя асаблівасці /у адзенні, стравах, абрадах/, рэлігію /іслам/, аднак большасць з іх перайшлі на беларускую мову /пачынаючы з XVII ст. Своеасаблівай з'явай культуры татар на Беларусі былі кніжкі -- рэлігійныя кнігі на беларускай мове, напісаныя арабскай графікай.

Зараз татар на Беларусі 10 031 чал. /перапіс 1979 г./, з іх больш за 82 % жыве ў гарадах. Найбольш трывала захоўваюць родную мову /татарскую/ эмігранты з татарскай АССР -- яны складаюць 20 % ад усёй колькасці татар на Беларусі. Лічаць роднай мовай расейскую -- 60 %, беларускую -- 20 % татар. Нягледзячы на страту мовы, татары захавалі моцную свядомасць сваёй нацыянальнай прыналежнасці, чаму спрыяе іх вялікая расавая адметнасць.

Цыганы

Выхадцы з Індыі. Упершыню цыганы згадваюцца ў Пярсідскіх летапісах сярэдзіны X ст. /там яны згадваюцца -- зоты/, дзе ім даецца наступная характарыстыка: "Добрыя музыкі, якія не хочуць займацца земляробствам, схільныя да валацужніцтва, не прапускаюць выпадку схапіць тое, што кепска ляжыць."

У канцы XV ст. цыганы з'явіліся на Беларусі, куды яны прыйшлі з Польшчы. Тут яны вялі вандроўнае жыццё, выступалі на кірмашах з песнямі і танцамі, займаліся крадзяжамі, часткова рамёствамі. У часы другой сусветнай вайны былі ў значнай ступені вынішчаныя.

Зараз цыганоў на Беларусі -- 19 021 чал. /перапіс 1979 г./, з іх больш за 80 % жыве ў гарадах. Як і раней, яны вельмі непрыхільна ставяцца да сумленнай працы. Пераважная большасць цыганоў займаецца спекуляцыяй /хоць не грэбуюць і крадзяжом/. Злачынцаў

сярод цыганоў -- 40 % ад усёй іх колькасці /тыя, што былі прыцягнутыя да ўгалоўнай адказнасці/. Гэта нашмат больш, чым у астатніх нацыях, якія пражываюць на Беларусі.

Цыганы вызначаюцца вельмі моцнай нацыянальнай згуртаванасцю, не паддаюцца асіміляцыі. Каля 98 % цыганоў у сваім этнічным асяроддзі карыстаюцца роднай мовай.

П а л я к і

Як нацыя склаліся ў выніку змяшэння славянскіх плямёнаў з нямецкімі каланістамі.

Першыя пасяленні палякаў на Беларусі вядомыя з XII ст.

Пасля Люблінскай уніі 1569 г., калі Вялікае Княства Літоўскае ўвайшло ў федэратыўную дзяржаву Рэч Паспалітую, Беларусь апынулася пад польскім уплывам. Асіміляцыі ў першую чаргу паддаваліся шляхта і паны. Яны пакідалі сваю беларускую мову і прымалі каталіцтва. Перадавы атрад польскіх захопнікаў -- езуіты -- перацягнулі на свой бок каралей Рэчы Паспалітай і пры іх дапамозе яшчэ больш узмацнілі польска - каталіцкі наступ на Беларусь. Палякі тапілі ў крыві любы выбух незадаволенасці беларускіх сялян і патрыятычных слаёў шляхты. У 1697 г. польскі сойм прыняў пастанову, якая забараняла ўжываць беларускую мову ва ўрадах, судах і ўсялякіх урадавых установах як у справаводстве, так і ў карэспандэнцыі. У выніку гэтай паланізатарскай палітыкі беларускія магнаты і шляхта перайшлі ў каталіцкую веру і змянілі сваё ^{этнічнае} ~~кххххххххх~~ самавызначэнне. У 1897 г. на Беларусі сябе лічылі палякамі ўжо 140 тыс. чалавек.

Пасля захопу Заходняй Беларусі Польшчай у 1921 г., там быў уведзены жорсткі акупацыйны рэжым. Палякі ставілі на мэце выкараніць у свядомасці беларускага народа пачуцце нацыянальнай годнасці, каб падарваць яго змаганне за незалежнасць. З першых дзён захопу края палякі пачалі зачыняць беларускія школы, якіх у 1918-1919 г.г. сіламі грамадскасці было адчынена каля 350. У 1925 г.

засталося ўсяго 4 школы. У 1938-39 навучальным годзе ў Заходняй Беларусі не было ніводнай беларускай школы. У дзяржаўных установах забаранялася карыстацца беларускай мовай, беларусы на службу не браліся, зачыняліся беларускія клубы, бібліятэкі, хаты - чытальні. Беларускія газеты канфіскаўвалі і зачынялі. Абвешчаныя канстытуцыяй 1921 г. свабода слова, друку, сходаў, саюзаў, на справе не існавалі. Панавалі свавольства і здзекі над насельніцтвам. У турмах пакутвалі тысячы палітвязняў. У 1934 г. у мястэчку Бяроза-Картузская быў створаны канцэнтрацыйны лагер. Людзей знявольвалі без следства і суда, на падставе прапаноў мясцовай адміністрацыі, часта на неабмежаваны тэрмін. Б-К лагер вызначаўся жорсткім ражымам. Сістэмай здзекаў і бяссэнсавай муштры адміністрацыя імкнулася зламаць волю вязняў, давесці іх да фізічнай і маральнай знямогі. Усяго ў Бяроза-Картузскім лагера пры паляках "пабывала" больш за 200 тыс. чалавек. Каля паловы так і не выйшла з ягоных сцен.

На Беларусь з 1920 г. пачалі перасяляцца ваенныя і цывільныя каланісты з цэнтральных раёнаў Польшчы, т.зв, асаднікі. Яны атрымлівалі тут участкі /асады -- адкуль і назва/ па 15 - 45 га, крэдыты. Да 1939 г. на Заходнюю Беларусь было пераселена каля 9 тыс. асаднікаў. Яны былі аб'яднаны ў Польскі саюз ускраін, эксплуатавалі мясцовае насельніцтва, падтрымлівалі палітыку каланізацыі, у барацьбе з нацыянальна-вызваленчым рухам выконвалі паліцэйскія функцыі.

Вынікам усяго гэтага было тое, што ў 1940 г. называлі сябе палякамі ўжо 500 тыс. жыхароў БССР.

І сёння частка земляў, населеных беларусамі, знаходзіцца пад польскім панаваннем. Там зараз пражывае каля 200 тыс. беларусаў.

На тэрыторыі БССР і Віленскай /зараз Вільнюскай/ вобласці Літоўскай ССР пражывае 650 тыс. палякаў. З іх толькі 13 % лічаць роднай мовай польскую, 11 % -- расейскую. 76 жа працэнтаў так званых палякаў лічаць роднай беларускую /±/ мову.

Р а с е й ц ы

Расейцы як нацыя склаліся ў выніку змешвання славянскіх плямёнаў спачатку з фіна-вугорскімі плямёнамі, а потым з рознымі азіяцкімі народамі.

Здаўна звычайнымі былі шлюбныя сувязі /і звязаная з імі метьсацыя/ славян -- продкаў расейцаў -- з рознымі мангалоіднымі народамі /печанегі, полаўцы, хазары і г.д./ . Метьсацыя адбывалася і ў час паходаў азіяцкіх качэўнікаў на Расейскія землі. Асабліва моцным быў гэты працэс ў час 300-гадовага мангола-татарскага панавання.

З пераходам расейцаў да контрнаступа на Азію /заваёвы Сібіры, Сярэдняй Азіі/ метьсацыя не спынілася, а наадварот -- павялічылася. Правілам стала, што рускія перасяленцы бралі за жонак абарыгенак. Часам рускія пасяленцы настолькі змешваліся з мясцовым насельніцтвам, што нават гублялі сваю мову і культуру. Напрыклад "затундренские крестьяне" нізоўяў Енісея і Таймыра, руска-усцінцы /нізоўе ^{Індыгіркі} ~~Индигирки~~/, камчадалы і інш. Наогул сібіракоў лічаць тыповымі расейцамі, і гэта так і ёсць. Шматлікія прадстаўнікі знатных радоў азіяцкіх народаў увайшлі ў склад пануючага класа Расеі, парадніліся з рускімі дваранскімі, баярскімі, княскімі родамі.

У той час, як ва ўсіх славянскіх краінах і наогул ва ўсёй Еўропе развівалася самакіраванне гарадоў, заканадаўчыя органы, што абіраліся насельніцтвам /парламенты, картэсы, рэйхстагі, соймы і г.д./, расейскі палітычны лад паступова набываў формы ўсходняй дэспатыі. Першым сведчаннем павароту грамадскай думкі ў бок дыктатуры з "яўляецца літаратурны твор XII ст. "Моление Даниила Заточника", дзе Данііл услаўляе моцную княскую ўладу. У XVI ст. пачынае пашырацца тэорыя боскага паходжання царскай улады, неабмежаванасці і непадкантрольнасці гэтай улады, як атрыманай ад самаго бога. Адначасова пачынае раздзімацца да неверагодных памераў нацыянальная пыхлівасць. Так, у "Хронографі" -- творы 1512

присвечаным гісторыі праваслаўных краін, -- абгрунтоўваецца ідэя княдучага стану праваслаўнай Расеі ў хрысціянскім свеце. Прыкладна ў гэты ж час расейскімі філосафамі распрацоўваецца тэорыя аб Маскве як "трэцім Рыме". Паводле тэорыі, Рымская імперыя /Рым I/ і Візантыйская імперыя /Рым II/ былі мацнейшымі звышдзяржавамі і панавалі над светам, але ж загінулі ў выніку аслаблення самадзяржаўнай улады. Масква прымае ад іх эстафету сусветнага панавання і робіцца "трэцім Рымам", які ніколі не загіне, бо ніколі не згіне дэспатычная ўлада цара. "Масква третий Рим, а четвёртому не быть," -- сцвярджалі яны. Ідэолагі тэорыі "трэцяга Рыму" стаялі за знешнюю экспансію, за культурную ізаляванасць, змагаліся супраць любога пранікнення чужой культуры.

У 1549 г. са сваімі канцэпцыямі дзяржаўнага будаўніцтва выступіў расейскі дваранін Іван Перасветаў, які абгрунтоўваў неабходнасць жорсткай ваеннай дыктатуры цара. Ягонныя ідэі знайшлі ўвасабленне ў дзейнасці цара Івана Лютага. У 1565 г. Іван Люты абвясціў стварэнне "апрычніны", абклаў краіну велізарнымі падаткамі на ўтрыманне апрычнага войска і арганізаваў напаўмніскі, напаўвайсковы ордэн. У чорнай вопратцы, з прывязанымі да сядла сабачымі галовамі і мяцёлкамі, апрычнікі кляліся адмовіцца нават ад бацькоў і падпарадкоўвацца толькі волі цара і пастаўленых ім камандзіраў. Адразу пасля стварэння апрычніны пачаліся смяротныя кары баяр, высылкі іх у манастыры. Апрычны тэрор ударыў і па насельніцтву баярскіх уладанняў, куды ўрываўся царскія слугі, бяшчынствавалі і рабавалі людзей. У 1570 г. Іван Люты на чале апрычнага войска распачаў паход на Ноўгарад. Гэты паход па ўласнай краіне суправаджаўся рабаваннем гарадоў і вёсак, якія трапляліся па дарозе. Жыхароў катавалі, каралі смерцю, гвалтавалі. Былі знішчаныя Клін, Таржок, Пскоў, Цвер. У Ноўгарадзе, напрыклад, было забіта 6 тыс. жыхароў. На стагоддзі імя Івана Лютага звязалася з дзікім разгулам тэрору, з падазронасцю і жорсткасцю, з беззаконнем, дэспатызмам, масавым вынішчэннем невінаватых людзей.

Выпадали молодцу
Всё шипы да тернии...
Он обиды зачерпнул
Полною пригоршней,
Ну, а горюшка хлебнул --
Не бывает горше.
Пей отраву, хоть залейся --
Благо, денег не берут.
Сколь, верёвочка, не вейся,
Всё равно совьёшься в кнут...

Гонит неудачников
По миру с котомкою,
Жизнь течёт меж пальчиков
Паутинкой тонкою.
Ну, а тех, что повело -- повлекло
По лихой дороге --
Тех ветрами сволокло
Пряником в остроги.
Тут на милость не надейся:
Стиснуть зубы да терпеть.
Сколь, верёвочка, не вейся,
Всё равно совьёшься в плеть...

Эх, родная сторона,
Сколь в тебе не рыскаю --
Лобным местом ты красна
Да верёвкой склизкою.
А повешенных сам дьявол не считал.
Голый пятки лижет.
Эх, досада, мать честна --
Не пожить, не выжить!
Ты не вой, не плачь, а смейся:
Слёз-то нынче не простят.

Сколь, верёвочка, не вейся,
Всё равно укоротят...

Ночью думы муторны:
Плотники не мешкают.
Не поспеть к заутрене --
Слишком рано вешают...
Ты об этом не жалей:
Что тебе отсрочка?
На верёвочке твоей
Нет ни узелочка.
Лучше ляг да обогрейся:
Время казни не просплю.
Сколь, верёвочка, не вейся,
А совьёшься ты в петлю...!

Ул.Высоцкі

Р а с е й ц ы н а Б е л а р у с і

Асобныя прадстаўнікі расейскай нацыі з'яўляліся на Беларусі пачынаючы з XIV ст. Гэта былі ў асноўным людзі, якія беглі ад тыраніі Маскоўскага цара і знаходзілі прытулак на тэрыторыі дэмакратычнага Вялікага Княства Літоўскага. Напрыклад, князь Курбскі -- лідэр расейскай апазіцыі супраць Івана Чомага; Феадосі Касой -- рацыяналіст, філосаф, выступаў супраць праваслаўнай царквы; Іван Фёдараў і Пётр Мсціславец -- беларусы, якія першымі ў Расеі пачалі друкаваць кнігі, але ж мусілі бегчы ад расейскага дзікунства, бо іх друкарню спалілі, як сховішча нячысціка, а саміх ледзь не забілі, і інш. Шмат пасяленняў расейцаў узнікла ў канцы XVII-XVIII ст. у выніку эміграцыі старавераў, якія беглі ад царскіх рэпрэсій.

У канцы XVIII ст. Беларусь перайшла пад панаванне Расейскай дзяржавы. Расейцы абвясцілі ўсяму свету, што беларусы -- гэта расейскае племя і што яно мусіць быць злучаным з расейскім народам. Перш-наперш рабілася ўсё, каб якімсьці чынам зліквідаваць вуніян-

кую царкву, якая да таго часу стала нацыянальнай беларускай царквой. На месца вуніяцкага духавенства пасылалася духавенства расейскае, якое ліквідавала вуніяцкія школы, дзе выкладанне вялося па-беларуску. Беларускі Статут Вялікага Княства Літоўскага замяніўся "Соборным Уложением царя Алексея Михайловича". Падаткі павялічыліся ў 6 разоў. Гарады пазбаўляліся самакіравання /магдэбургскага права/. У 1839 г. быў выдадзены загад, які забараняў казаць па-беларуску казані ў царквах і касцёлах. Для нашых земляў быў устаноўлены назоў "Северо-Западный край". Русіфікацыя ішла рознымі сродкамі: праз царкву, школу, двары, суды, урады і г.д. Беларусам не дапускалі да асветы, закрываючы адначасова доступ да беларускай гісторыі. Беларускія кніжкі бязлітасна знішчаліся.

У 1864 г., пасля здушэння нацыянальна - вызваленчага паўстання Кастуся Каліноўскага, большая частка мясцовага чыноўніцтва была змененая на выхадцаў з Расеі, а на канфіскаваных ва ўдзельнікаў паўстання землях пачалі сяліцца расейскія каланісты.

У час першай сусветнай вайны 1914-1918г.г. адбывалася масавае перасяленне мабілізаваных расейскіх рабочых на прыфрантавыя заводы Беларусі. Пасля другой сусветнай вайны на беларускія заводы таксама была дасланая вялікая колькасць рабочых з Расеі. Пэўная частка расейцаў перасяляецца на Беларусь і зараз у сувязі з цяжкім харчовым станам іх краіны.

Расейскія шавіністы сцвярджалі, што Беларусь -- край вельмі бедны, што ён не зможа існаваць самастойна, бо не здолее сябе нават пракарміць, яны высмейвалі беларускі народ, беларускую культуру, беларускую мову і не дапускалі яе ў грамадскае, культурнае і дзяржаўнае жыццё. Усё гэта адбывалася планава і скіроўвалася на тое, каб падарваць у беларускім народзе веру ў свае сілы, любоў да свайго краю, каб прышчапіць беларусам пачуццё ніжэйшасці і такім чынам падрыхтаваць іх псіхалагічна да чужога панавання над імі, да чужой улады, да чужога кіраўніцтва.

Зараз на Беларусі 1134117 расейцаў, большасць жыве ў гарадах

Жыды^I

Упершыню ўзгадваюцца як жыхары Палестыны, дзе яны заснавалі некалькі сваіх царстваў на мяжы II і I тысячагоддзяў да н.э. У хуткім часе гэтыя царствы трапілі пад Рымскае панаванне. Пасля здушэння паўстання, якое ўзнялі жыды супраць рымлян у 68 г.н.э., пачалася масавая эміграцыя гебраяў за межы Палестыны і рассяленне іх па ўсёй тэрыторыі Рымскай імперыі. Жыды пачалі даволі актыўна выцясняць мясцовае насельніцтва з гандлю і ліхварства, выкарыстоўваючы сваю моцную згуртаванасць і традыцыйную ўзаемадапамогу. Але гэты жыдоўскі наступ выклікаў у адказ меры па забароне ці абмежаванню іх дзейнасці. Пачаў квітнець антысемітызм. Менавіта ў гэтых умовах на пачатку II ст. жыдоўскай алігархіі прыйшла думка падсунуць нежыдам такую рэлігію, якая знішчыла б іх нацыянальную згуртаванасць, нацыянальную адметнасць, прышчапіла б ім ідэі непраціўлення злу, абязброіла б перад жыдоўскай "ціхай" экспансіяй. Такой рэлігіяй з'явілася хрысціянства, якое спачатку было іўдзейскай сектай, а потым пачало распаўсюджвацца жыдамі па ўсёй Рымскай імперыі.

За тры стагоддзі хрысціянская рэлігія апанавала Рымскую дзяржаву, а жыды захапілі ключавыя пазіцыі ў эканоміцы. Усё гэта прывяло Рым да заняпаду. Германскія і славянскія плямёны, якія рассяляліся на тэрыторыі былой Рымскай імперыі, хоць у хуткім часе і прынялі хрысціянства, але ж узялі ад яго толькі форму, адкінуўшы ідэалогію. Хрысціянства германцаў і славян паступова пачало набываць антысяміцкую афарбоўку. У час Крыжовых паходаў гэты працэс паскорыўся. Жыдоў па ўсёй Еўропе заганялі ў гета, абкладалі цяжкімі падаткамі або зусім высылалі з краіны, канфіскаваўшы ўсю іх маёмасць.

У гэтай абстаноўцы /дзесьці з XVII ст./ жыды, пры дапамозе іх велізарных капіталаў, перайшлі да тактыкі стварэння ў вышэйшых

^I Слова "жыд" адвеку ўжывалася на Беларусі як бытавое і не несла адцення знявагі людзей яўрэйскай нацыянальнасці.

пластах грамадства так званых "груп націску" /зараз такія групы называюць жыдоўскім ці сіянісцкім лобі/. Галоўнай задачай гэтых лабісцкіх груп, у якія ўваходзіла частка правячай эліты — з тых, хто не змог устояць перад жыдоўскімі мільёнамі, — было, па-першае, прававое ўраўнаванне жыдоў з мясцовым насельніцтвам, а, па-другое, раздзіманне канфліктаў унутры нацыі-гаспадыні з мэтай яе аслаблення.

У канцы XVIII ст, у Еўропе ўзнікла арганізацыя масонаў, якая павінна была стаць стрыжнем пражыдоўскіх "груп націску". Арганізацыйнай асновай масонаў была таямнічасць і жорсткая дысцыпліна, ідэйнай жа асновай — "мэта аб'яднання чалавецтва ў сусветны братэрскі ордэн", што на практыцы азначала змаганне за роўныя правы жыдоў і мясцовага насельніцтва, за знішчэнне нацыянальных асаблівасцей, за знішчэнне ўсялякіх перашкод вольнаму перамяшчэнню капіталаў, за знішчэнне хрысціянскай царквы. У масоны ўступалі арыстакраты і купцы, дыпламаты і маракі, афіцэры і вандроўныя актёры. Частку з іх складалі людзі, якія за свае паслугі чакалі і атрымлівалі ад масонаў вялікія грошы і дапамогу ў кар'еры. Другую частку складалі тыя, хто трапляліся на дэмакратычную дэмагогію масонаў, на апазіцыйнасць да афіцыйнай дзяржаўнасці і царквы. На большую ж частку масонаў уздзейнічалі як першыя, так і другія чынікі. Масонамі былі: расейскі асветнік Новікаў, шмат хто з дзекабрыстаў, Бамаршэ, Гальдоні, Моцарт, Бятховен, Ньютан, Гётэ, Дзідро, Русо, Вальтэр, Напалеон, Гарыбальдзі. Масонамі былі шмат хто з ангельскіх каралёў, прускія каралі Фрыдрых II і Фрыдрых XI, 33 прэзідэнты ЗША, у тым ліку Р.Ніксан, Д.Форд і Р.Рэйган. Ва Францыі прэзідэнты А.Цьер, Ж.Трэві, С.Карно, Ф.Фор, П.Душэр. Масонамі былі ўінстан Чэрчылль і апошні шах Ірана, шмат масонаў на Тайвані, дзе ім дапамагаў сам Чан-Кай-Шы. Шматлікія лацінаамерыканскія дыктатары таксама былі масонамі, у тым ліку і Піначэт. Масонамі была і большасць Расейскага Часовага ўраду 1917 г. на чале з масонам Керанскім. Менавіта пры дапамозе масонскай арганізацыі, якая

з"яўлялася галоўным баявым атрадам жыдоўскіх лобі, жыды на працягу канца XVIII і ўсяго XIX ст. дамагліся поўнага свайго раўнапраўя ў Еўропе і Амерыцы, што стала зыходным пунктам іх татальнага наступу ў XX ст.

Моцнаму наступу жыдоў на пазіцыі іншых народаў папярэднічала стварэнне сіянісцкага руху. Адною з яго галоўных мэт з"яўляецца аб"яднанне шматлікіх атрадаў жыдоў розных краін у адзіную міжнародную карпарацыю, ці, як казаў заснавальнік сіянізму Т.Герцль, у "грашовую дзяржаву, якая наводзіла б жах." Канчатковая мэта сіянізму -- жыдоўскае панаванне над усім светам. Вось некалькі цытат аднаго з галоўных тэарэтыкаў і піянераў сіянізму, адэскага нарысіста Ашэра Цві Гінзберга /1856-1927/, які выступаў пад псеўданімам Ахад-Гаам: "Жыды -- гэта звышнарод, "этнічная геніяльнасць", для якога ўсё навакольнае служыць лесвіцай, па якой ён узыходзіць усё вышэй і вышэй, не зважаючы на памеры шкоды ад гэтага для ўсёй масы ніжэйшых істот." "Краіна Ізраіля павінна ахапіць усе краіны зямлі, дзеля выпраўлення свету царствам бож"ім". "Ажыццяўленне прынцыпаў сіянізму трэба праводзіць на месцах. Палестына павінна стаць не рэальнай радзімай для жыдоў, а духоўным цэнтрам, які будзе каардынаваць і накіроўваць дзейнасць жыдоўства ва ўсіх краінах свету."

Узаемадапамога ў жыдоў развітая больш, чым ва ўсіх краінах свету. Вось некалькі народных жыдоўскіх афарызмаў: "Жыды -- адно цела і адна душа", "Будзем мацаваць сіду адзін аднаго" -- і г.д.

Сёння галоўнай арганізацыяй і ідэалагічным цэнтрам жыдоў з"яўляецца сусветная сіянісцкая арганізацыя -- Жыдоўскае агенцтва, якое базуецца ў ЗША і Ізраілі. Жыдоўскае агенцтва мае свае філіялы ва ўсіх краінах, дзе дзейнічаюць жыдоўскія абшчыны /зараз на зямлі 13,5 млн. жыдоў, з іх у ЗША -- 6,1 млн., Ізраілі -- 3,2 млн., СССР -- 1,8 млн./ . Пры дапамозе масонскай арганізацыі /якая зараз налічвае каля 14 млн. чалавек/ і іншых сіянісцкіх лобі жыды захапілі ўладу ў ЗША. Жыды складаюць 3 % ад усяго насельніцтва

ЗША, затое кожны пяты амерыканскі мільянер -- жyd. У жyдоўскіх банках знаходзіцца 40 % акцый усіх буйных кампаній ЗША, што дазваляе кантраляваць каля 90 % усіх капіталаў і прыкладна столькі ж працэнтаў газет, радыё- і тэлекампаній. З 6,1 млн. жyдоў, якія пражываюць у Штатах, 55 % належаць да буйной, сярэдняй і дробнай буржуазіі, 20 % -- да інтэлігенцыі і толькі 25 % -- да рабочых / прычым большасць з іх належаць да т.зв. рабочай арыстакратыі/. 60 % бюджэту дэмакратычнай партыі складаюць жyдоўскія грошы. Рэспубліканская ж партыя фінансуецца жyдамі на 40 %. З 1983 г. пад выглядам дапамогі амерыканскія падаткаплацельшчыкі аддаюць штогод Ізраілю даніну ў памеры 2,5 млрд. долараў.

Другой па сіле сіяністаў і іх дапамагатых краінай з'яўляецца Англія. Так, у 1977 г. у парламенцкай фракцыі кансерватыўнай партыі каля 150 членаў з 200 былі ці жyдамі, ці жyдоўскімі лобі. Моцныя сіянісцка-масонскія групы існуюць у іншых краінах Заходняй Еўропы, Лацінскай Амерыкі, у Канадзе, ПАР.

Жыды на Беларусі

Жыды з'явіліся на беларускіх землях у канцы XIV ст. Яны пачалі перш-наперш забіраць у свае рукі гандаль і адыгрываць ролю пасрэднікаў у замежным гандлі Беларусі з Заходняй Еўропай. Жыды пашыралі сваю эксплуатацыю і хутка забралі ў свае рукі больш прыбытковыя крыніцы. У канцы XV ст. з боку жыхарства паўстала супраць жyдоў настолькі моцная рэакцыя, што Вялікі князь Аляксандр выдаў закон аб выгнанні жyдоў з Беларусі. Іхняя маёмасць была канфіскаваная, самі ж жyды ўцяклі ў Польшчу. Праз некалькі год, аднак, выйшаў новы закон, які дазваляў жyдам вяртацца на Беларусь. Перасяляліся яны з Заходняй Еўропы, найбольш з Германіі і Польшчы. Ад гэтага часу, нягледзячы на даволі частыя антыжyдоўскія выступленні насельніцтва, іх роля ў эканамічным жыцці паступова ўзрастала. Жыды апанавалі ўвесь гандаль, рамёствы, апаноўвалі гарады, дзе яны складалі 50-60 %, мястэчкі /70-80 %/ і нават вёс-

кі, закладаючы там свае шынкі, праз якія шырылася не толькі п'янства, але і бязмежная эксплуатацыя сялян.

На пачатак Кастрычніцкай рэвалюцыі на Беларусі было 1370 тыс. жыдоў, што складала дзесьці 14 % ад усяго насельніцтва. Рабочы клас на Беларусі быў на 52 % з жыдоў. У нашым краі дзейнічалі Жыдоўская незалежная рабочая партыя, Жыдоўская сацыял-дэмакратычная рабочая партыя, Бунд, якія былі чыста жыдоўскімі. У "Северо-Западной секцыі" РСДРП жыдоў было каля 50 %.

Пасля перамогі Савецкай улады на Беларусі, большасць жыдоўскіх рабочых партый самараспусціліся, а іх члены ўвайшлі ў склад КПБ. У 1928 г. жыды ў партыі і савецкім апарате складалі каля 50 %.

С канца 1928 г. ва ўсёй камуністычнай прэсе, на розных сходах і мітынгах ва ўстановах, уладах і школах пачалася кампанія супраць "беларускага нацыяналізму і кантрэвалюцыі", які нібыта пачаў апаноўваць беларускае грамадства ў форме "нацыянал-дэмакратызму". У канцы 1928 г. вымушаныя былі пакінуць Менскі ўніверсітэт маладыя беларускія пісьменнікі -- студэнты Александровіч, Дудар і Зарэцкі. 31.8.1929 г. з пасады камісара асветы БССР звольнілі А.Баліцкага. 14.9.1929 г. звольнілі камісара земляробства З.Прышчэпава. Крыху раней з пасады старшыні ўраду БССР звольнілі Я.Адамовіча. 16.10.1929 г. з пасады сакратара Беларускай Акадэміі Навук звольнілі С.Некрашэвіча. Увесну і асабліва ўлетку 1930 г. былі праведзеныя арышты сярод беларускай інтэлігенцыі. Арыштаваныя былі А.Цвікевіч, В.Ластоўскі, А.Смоліч, Я.Лёсік, С.Некрашэвіч, А.Адамовіч, праф. Эпімах-Шыпіла, браты Гарэцкія, рэктар Менскага ўніверсітэта праф. Пічэта, былы камісар земляробства Прышчэпаў, пісьменнікі Ул.Дубоўка, Я.Пушча, А.Бабарэка, У.Жылка і інш. -- агулам 300 асоб. Прэзідэнт беларускай Акадэміі Навук праф. Ігнатоўскі, якога таксама збіраліся арыштаваць, скончыў жыццё самагубствам. У 1933 г. былі арыштаваныя ўсе былыя беларускія паслы ў польскі сойм з Беларускай Сялянска-Работніцкай Грамады і "Змагання", якія ўцяклі з Заходняй Беларусі ў БССР ці былі вымененыя як

палітвязні. Агулам у той час было арыштавана 96 асоб на чале з пасламі Рак-Міхайлоўскім, Тарашкевічам, Мятлом, Баранам, Кахановічам і інш. У 1937 г. быў арыштаваны З. Шылуновіч /Цішка Гартны/, беларускі паэт Міхась Чарот, праф. Шчарбакоў, Кернажыцкі, сакратар КПБ Гікала, старшыня Рады Народных Камісараў БССР Галадзед, старшыня ЦВК Чарвякоў, камандзір Беларускай Вайсковай Акругі Убарэвіч, начальнік беларускай чыгункі Уладзімірскі, камісар асветы Дзякаў і шмат іншых. Чыстцы падлеглі ўсе партыйныя арганізацыі. У Віцебску, напрыклад, было арыштавана 98 % камуністаў, у Гомлі 95 %. Усяго на тэрыторыі Савецкай Беларусі з 1928 па 1941 г.г. было рэпрэсавана /знішчана і асуджана на розныя тэрміны катаргі/ больш за 2 млн. чал.

У гэты самы час /г.зн. 30 - пач.40-х г.г./ ідзе бурны рост жыдоўскай праслойкі ва ўсіх дзяржаўных установах і ў партыі. На пачатак 1941 г. жыды ў Саветах, партыі, прафсаюзах, гаспадарчых установах, у судах складалі каля 80 %. Пры гэтым працэнт быў большы ў вышэйшых эшэлонах і меншы — у ніжэйшых.

У часы другой сусветнай вайны жыды падлеглі масаваму вынішчэнню, што прывяло да значнага скарачэння іх колькасці.

Зараз на Беларусі 135 563 жыда, не лічачы тых, хто назваў сябе рускім ці беларусам /перапіс 1979 г./. 98 % з іх жыве ў гарадах. У 1979 г. 17,8 % жыдоў назвалі роднай мову сваёй нацыянальнасці, болей за 80 % — рускую, каля 2 % — беларускую /?!/.

Зараз пры 1,3 % ад усяго насельніцтва жыды ў партыі і савецкім апарате на Беларусі складаюць 20 %.

Б е л а р у с ы

Пайшлі ад зліцця славянскіх плямёнаў з балцкімі плямёнамі.

Зараз у свеце 10,5 млн. беларусаў. З іх у БССР — 7 568 тыс. чал., у РСФСР — 1 052 тыс. /кампактнымі групамі жывуць у Смаленскай, Пскоўскай, Бранскай вобл., Карэльскай АССР і Зах.Сібіры/, ва УССР — 406 тыс. /кампактнай масай — на поўначы Чарнігаўскай

вобл./, у Казахскай ССР — 181 тыс., Латвійскай ССР — 112 тыс. /кампактнай масай у раёне горада Даўгаўпілс/, у Літоўскай ССР — 58 тыс. /кампактнай масай — у раёне горада Вільнюс/, у ПНР — 200 тыс. /кампактнай масай у Беластоцкім ваяводстве/, у Эстонскай ССР — 23 тыс., іншых рэспубліках — 63 тыс. У ЗША, Канадзе, Аргенціне і інш, краінах — каля 800 тыс. беларусаў. Лічаць роднай беларускую мову ў БССР — 6319 тыс. беларусаў, у РСФСР — 376 тыс., у УССР — 142 тыс., Каз. ССР — 69 тыс., Латв.ССР — 43 тыс., Літ.ССР — 27 тыс.

Уся гісторыя беларускай нацыі — гэта жорсткая вайна супраць ворагаў за сваё існаванне.

У 885 г. Кіеўскі князь Алег зрабіў драпежны налёт на беларускае племя радзімічаў і вынішчыў шмат людзей. У 984 г. Кіеўскі князь Уладзімір Святаслававіч паўтарыў набег, пакінуўшы на сваім шляху дзесяткі спаленых беларускіх вёсак. У 1065 г. Кіеўскі князь Ізяслаў захапіў Менск, спаліў яго і вынішчыў усіх яго жыхароў. У 1078 г. Кіеўскі князь Уладзімір Манамах знішчыў Лагойск, Друцк, а ў 1084 г. — Менск разам з усімі жыхарамі. У 1119 г. расейскія войскі зноў знішчылі Менск. У 1128 г. расейцы разрабавалі Лагойск, Друцк, Барысаў. У 1500–1503 г.г. рускія войскі спустошылі Браншчыну, Гомельшчыну, Смаленшчыну. У 1512–1522 г.г. расейцы разрабавалі гарады Смаленск, Дуброўка, Крычаў і Мсціслаў. У 1534–37 г.г. расейцы спустошылі ўсход Віцебскай, Полацкай зямель, раёны Крычава, Браслава, Радамлі, Мсціслава, Магілева. У 1633 г. расейцы спустошылі Смаленшчыну. У 1648–1667 г.г. расейцамі і палякамі было знішчана каля 1,5 млн. беларусаў. У 1700–1721 г.г. расейскімі, шведскімі і польскімі войскамі было знішчана каля 700 тыс. беларусаў. У 1812 г. у час вайны паміж расейцамі і французамі было знішчана каля 500 тыс. беларусаў. У час здушэння паўстання 1863 г. расейцы знішчылі каля 50 тыс. беларусаў. З 1914 па 1921 г.г. нямецкімі, расейскімі і польскімі войскамі было знішчана каля 1,4 млн. беларусаў. Каля 1 млн. беларусаў было знішчана на тэ-

рыторыі СССР у 1930-1940 г.г. На тэрыторыі Зах.Беларусі з 1921 па 1933 г.г. польскімі акупантамі было знішчана каля 200 тыс. беларусаў. З 1941 па 1954 г.г. нямецкімі войскамі і сталінскімі войскамі НКВД было знішчана каля 2 млн. беларусаў.

Але ж:

"Не загаснуць зоркі ў небе,

Покі неба будзе,

Не загіне край забраны,

Покі жывы людзі..."

Я.Купала

Факты і лічбы ўзятыя з кніг:

- Афанасьев А.Л. Полынь в чужих полях. Мн., "Вышэйшая школа", 1985 г.
- История СССР с древнейших времён до 1861 года. Под ред. проф. П.И.Кабанова и проф. В.В.Мавродина. М., "Просвещение", 1974 г.
- История СССР с древнейших времён до конца XVIII века. Под ред. Б.А.Рыбакова. М., "Высшая школа", 1975 г.
- Ладейкин В.П. Источник опасного кризиса. М., "Политиздат", 1973 г.
- Расы и общество. М., изд. "Наука", 1982 г.
- Самбук С.М. Политика царизма в Белоруссии во второй половине XIX века. Мн., "Наука и техника", 1980 г.
- Семенюк В.А. Сионизм в политической стратегии империализма. Мн., "Беларусь", 1981 г.
- ЦСУ СССР. Численность и состав населения СССР. По данным Всесоюзной переписи населения 1979 г. М., "Финансы и статистика", 1985 г.
- Яковлев Н.Н. 1 августа 1914. М., "Молодая гвардия", 1974 г.